

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za teška
kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od 1991.
godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 4. februar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 4. februara 2011.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA FORMALNO PRIMANJE NA ZNANJE
PRESRETNUTIH RAZGOVORA KOJI SE ODOSE NA SARAJEVSKU KOMPONENTU
PREDMETA I ZAHTJEVU DA SE ODOBRI DODAVANJE JEDNOG DOKUMENTA NA
SPISAK DOKAZNIH PREDMETA NA OSNOVU PRAVILA 65ter**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti:

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na sarajevsku komponentu predmeta i zahtjevu da se odobri dodavanje jednog dokumenta na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter", koji je tužilaštvo podnijelo 20. oktobra 2010. (dalje u tekstu: Zahtjev), te po "Dopunskom podnesku tužilaštva uz zahtjev za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na sarajevsku komponentu predmeta", koji je tužilaštvo podnijelo 17. decembra 2010. (dalje u tekstu: Dopunski podnesak), te ovime donosi svoju odluku.

I. Kontekst i argumenti

1. Dana 19. oktobra 2009. tužilaštvo je podnijelo "Prvi zahtjev tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza koji se odnose na sarajevsku komponentu predmeta, s povjerljivim Dodatkom A" (dalje u tekstu: Prvi zahtjev), u kojem je od Vijeća zatražilo da formalno primi na znanje niz dokumenata, među njima i 164 presretnuta telefonska razgovora raznih lica, uključujući optuženog, obavljena u periodu relevantnom za Optužnicu.¹ Dana 11. marta 2010. optuženi je podnio "Drugi dopunski odgovor na Zahtjev za formalno primanje na znanje dokumenata" (dalje u tekstu: Drugi dopunski odgovor), u kojem je iznio prigovor (i) na prihvatanje presretnutih razgovora na osnovu toga što su nepouzdana zbog nedostatka iskaza u kojem se iznosi osnova za prihvatanje vezana za način pribavljanja i odobrenje za pribavljanje razgovora, i (ii) na prihvatanje dokumenata čiji se autori ili primatelji nalaze na spisku svjedoka tužilaštva.² Nadalje, optuženi tvrdi da predratni presretnuti razgovori nisu bili zakoniti i da bi ih trebalo izuzeti na osnovu pravila 95 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).³

2. Dana 31. marta 2010. Vijeće je donijelo "Odluku po Prvom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza koji se odnose na sarajevsku komponentu" (dalje u tekstu: Prva odluka), u kojoj je navelo da, zbog toga što kod formalnog primanja na znanje dokumentarnih dokaza zapravo pretpostavlja da je dokument autentičan i pouzdan jer je to utvrđeno u ranijim postupcima, Vijeće mora da se uvjeri ne samo da je svaki od ponuđenih presretnutih razgovora bio prihvaćen u prethodnih postupcima, nego i da je tada u dovoljnoj

¹ Prvi zahtjev, par. 1.

² Drugi dopunski odgovor, par. 2-3. Dana 23. decembra 2009. optuženi je podnio "Odgovor na Zahtjev tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumenata i zahtjev za dodatno produženje roka" (dalje u tekstu: Prvi odgovor), u kojem je djelimično odgovorio na Prvo obavještenje tužilaštva. Optuženom je tada odobren dodatni rok za podnošenje Drugog dopunskog odgovora.

³ Drugi dopunski odgovor, par. 2.

mjeri provjerena njegova autentičnost i da je zaključeno da je pouzdan.⁴ Pored toga, Vijeće je konstatovalo da "smatra da presretnuti razgovori spadaju u posebnu kategoriju dokaza, imajući u vidu da ne sadrže nikakve indicije vjerodostojnosti ili pouzdanosti. [...] [V]jerodostojnost i pouzdanost presretnutih razgovora utvrđuje se daljnjim dokazima putem saslušavanja relevantnih operatera koji su vršili presretanje ili sâmh učesnika presretnutih razgovora."⁵ Nadalje, Vijeće je konstatovalo da, iako bi uvrštavanje tih presretnutih razgovora u spis na osnovu pravila 94(B) bilo u interesu ekonomičnosti suđenja, ono mora naći ravnotežu između interesa ekonomičnosti suđenja i prava optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje.⁶ Nakon pregleda presretnutih razgovora, Vijeće je zaključilo da su izvori dati za neke od presretnutih razgovora netačni ili nejasni, te da nije moglo da utvrdi na kojem su osnovu presretnuti razgovori uvršteni u spis u prethodnim postupcima.⁷ Vijeće je stoga odbilo Prvi zahtjev u dijelu koji se odnosi na 164 ponuđena presretnuta razgovora, bez prejudiciranja, tako da je tužilaštvu ostavljena mogućnost da ponovo podnese zahtjev za njihovo formalno primanje na znanje, jasno upućujući Vijeće na način na koji je provjerena autentičnost svakog od njih, uz informaciju o tome kada su bili prihvaćeni u prethodnim postupcima.⁸

3. Tužilaštvo u Zahtjevu ponovno traži od Vijeća da formalno primi na znanje 124 presretnuta razgovora na osnovu pravila 94(B).⁹ Tužilaštvo tvrdi da navedeni presretnuti razgovori ispunjavaju uslove za formalno primanje na znanje zbog toga (i) što su svi uvršteni u spis u ranijim postupcima; (ii) što sadrže *prima facie* pokazatelje pouzdanosti; i (iii) što bi prihvatanje tih presretnutih razgovora na osnovu pravila 94(B) bilo u interesu ekonomičnosti suđenja.¹⁰ Konkretno, tužilaštvo za 85 od 124 presretnuta razgovora tvrdi da je svjedok KDZ145, operater za praćenje razgovora, potvrdio njihovu autentičnost u ranijim postupcima, te da je njihova pouzdanost utvrđena u mjeri koja je dovoljna da otkloni zabrinutost Vijeća u vezi s njihovim prihvatanjem na osnovu pravila 94(B).¹¹ Tužilaštvo zatim tvrdi da je jedan učesnik u presretnutim razgovorima u ranijim postupcima potvrdio autentičnost 26 od ovih presretnutih razgovora, a da ih je 13 potkrijepljeno ranijim iskazima svjedoka koji su bili direktno upoznati s temom razgovora.¹²

⁴ Prva odluka, par. 10.

⁵ Prva odluka, par. 9.

⁶ Prva odluka, par. 9.

⁷ Prva odluka, par. 11.

⁸ Prva odluka, par. 11.

⁹ Zahtjev, par. 2.

¹⁰ Zahtjev, par. 3-4, 12-13.

¹¹ Zahtjev, par. 6-9.

¹² Zahtjev, par. 10-11.

4. Dana 29. oktobra 2010. optuženi je podnio "Odgovor na Zahtjev za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na Sarajevo" (dalje u tekstu: Odgovor), u kojem se protivi Zahtjevu. Optuženi podsjeća da se on zalaže za prihvatanje presretnutih razgovora prvenstveno putem svjedoka koji su sami učestvovali u razgovorima ili, alternativno, putem svjedoka koji mogu potvrditi ispravnost metoda korištenih za presretanje i snimanje.¹³ Optuženi tvrdi da mu formalno primanje na znanje ranije prihvaćenih presretnutih razgovora daje nepravednu prednost zbog toga (i) što je gotovo sve predložene presretnute razgovore u ranijim postupcima ponudilo tužilaštvo, pa oni predstavljaju izbor presretnutih razgovora koje je tužilaštvo smatralo korisnima za svoju tezu; i (ii) što on, zbog načina na koji su mu presretnuti razgovori objelodanjeni, gotovo nije u mogućnosti da identifikuje i ponudi presretnute razgovore korisne za svoju tezu.¹⁴ Optuženi se ne protivi zahtjevu tužilaštva za dodavanje jednog dokumenta na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, ali se i dalje protivi, na osnovu pravila 95, prihvatanju predratnih presretnutih razgovora.¹⁵

5. Dana 1. novembra 2010. Vijeće je tužilaštvu odobrilo podnošenje replike na Odgovor.¹⁶ Dana 5. novembra 2010. tužilaštvo je podnijelo "Repliku tužilaštva na Odgovor optuženog na Zahtjev za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na Sarajevo" (dalje u tekstu: Replika), u kojoj, suprotno tvrdnji optuženog da zbog načina objelodanjivanja presretnutih razgovora "gotovo nije u mogućnosti da identifikuje i ponudi presretnute razgovore korisne za svoju tezu", kaže da je presretnuti materijal objelodanilo na organizovan i pristupačan način.¹⁷ Nadalje, tužilaštvo tvrdi da optuženi nije potkrijepio svoju tvrdnju, nego je samo naveo da bi "trebalo jako puno vremena za prikupljanje" presretnutih razgovora i zatražio od tužilaštva da to za njega uradi.¹⁸

6. Izmjena pravila 94 usvojena je na plenarnoj sjednici 8. decembra 2010., a stupila je na snagu 20. decembra 2010. Pravilo 94(B) nakon izmjene glasi:

Na zahtjev jedne od strana ili *proprio motu* pretresno vijeće može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili autentičnost dokumentarnih dokaza iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja o kojima je riječ u tekućem suđenju. (naglasak dodat)

¹³ Odgovor, par. 3.

¹⁴ Odgovor, par. 5-6.

¹⁵ Odgovor, par. 1, 7. Vijeće je po tom prigovoru riješilo u "Odluci po Zahtjevu optuženog za izuzimanje presretnutih razgovora", 30. septembar 2010. V. takođe par. 15 niže.

¹⁶ Pretres održan 1. novembra 2010., T. 8753-8754.

¹⁷ Replika, par. 1.

¹⁸ Replika, par. 5, gdje se citira Odgovor, par. 5, Dodatak B.

7. Na pretresu održanom 13. decembra 2010. Vijeće je, s obzirom na tu nedavnu izmjenu pravila 94(B), pozvalo strane u postupku da, ako to žele, dostave daljnje podneske.¹⁹ Dana 14. decembra 2010. Vijeće je pojasnilo da bi tužilaštvo svoj podnesak trebalo podnijeti prije kraja zimskog sudskog raspusta, a da bi optuženi svoj odgovor trebalo da podnese u roku od sedam dana od prijema podneska tužilaštva.²⁰ Dana 17. decembra 2010. tužilaštvo je podnijelo Dopunski podnesak, kojim je zatražilo od Vijeća da primijeni novo pravilo 94(B), formalno primi na znanje autentičnost presretnutih razgovora i uvrsti ih u spis bez posredstva svjedoka.²¹ Tužilaštvo tvrdi da Zahtjev ispunjava uslove propisane pravilom 94(B) nakon izmjena od 8. decembra 2010., te da bi formalno primanje na znanje autentičnosti 124 presretnuta razgovora bilo u interesu ekonomičnosti suđenja.²² Pored toga, tužilaštvo tvrdi da Zahtjev ispunjava uslove iz pravila 89(C) za zahtjeve za prihvatanje bez posredstva svjedoka, te da je optuženi 19. oktobra 2009. obaviješten o namjeri tužilaštva da zatraži uvrštavanje u spis presretnutih razgovora i stoga neće pretrpjeti nikakvu štetu.²³

8. Optuženi nije odgovorio na Dopunski podnesak u roku koji je odredilo Vijeće. Optuženi je svoj "Dopunski odgovor na Zahtjev za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na Sarajevo" podnio 6. januara 2011. (dalje u tekstu: Dopunski odgovor), skoro dvije sedmice nakon roka koji je odredilo Vijeće. Bez obzira na to, Vijeće smatra da je, uprkos kasnom podnošenju Dopunskog odgovora, u interesu pravde da razmotri argumente koje je u njemu iznio optuženi. Optuženi najprije tvrdi da pojam 'dokument' iz pravila 94(B) nije primjenjiv na snimke i da kao takav ne obuhvata presretnute razgovore.²⁴ On nadalje tvrdi da bi se neki od uslova za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno trebali primjenjivati i na formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza. Shodno tome, optuženi za predložene dokumentarne dokaze tvrdi: i) da bi trebali biti relevantni, ii) da u prvobitnom postupku nisu smjeli biti prihvaćeni na temelju dogovora, iii) da se ne bi smjeli odnositi na djela, ponašanje ili stanje svijesti optuženog, i iv) da trenutno ne bi smjeli biti predmet žalbe ili preispitivanja.²⁵ Na kraju, optuženi tvrdi da bi prihvatanje snimaka trebalo odgoditi dok ih

¹⁹ Pretres održan 13. decembra 2010., T. 9749.

²⁰ Pretres održan 14. decembra 2010., T. 9752-9753, gdje je kao rok za tužilaštvo određen kraj zimskog sudskog raspusta, a za optuženog sedam dana od prijema podneska tužilaštva.

²¹ Dopunski podnesak, par. 1.

²² Dopunski podnesak, par. 10.

²³ Dopunski podnesak, par. 11.

²⁴ Dopunski odgovor, par. 3.

²⁵ Dopunski odgovor, par. 5-20.

tužilaštvo ne ponudi putem svjedoka ili ne podnese zahtjev za njihovo prihvatanje bez posredstva svjedoka.²⁶

9. Dana 13. januara 2011. Vijeće je usmeno odobrilo "Zahtjev tužilaštva da se odobri ulaganje replike na Dopunski odgovor optuženog na Zahtjev za formalno primanje za znanje presretnutih razgovora koji se odnose na Sarajevo", podnijet 10. januara 2011.²⁷ Tužilaštvo je zatim, 14. januara 2011., podnijelo "Repliku tužilaštva na Dopunski odgovor optuženog na Zahtjev za formalno primanje na znanje presretnutih razgovora koji se odnose na Sarajevo" (dalje u tekstu: Replika na Dopunski odgovor). Tužilaštvo najprije tvrdi da je optuženi pogrešno citirao pravilo 94(B), koje ne govori o "dokumentima", nego o "dokumentarnim dokazima".²⁸ Tužilaštvo zatim tvrdi da upotreba izraza "dokumentarni dokazi" u pravilu 94(B), koje je taj izraz sadržavalo i prije izmjene, služi isključivo tome da se isti razlikuju od iskaza.²⁹ Nadalje, tužilaštvo tvrdi da ni jedan uslov za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno nije primjenjiv u slučaju formalnog primanja na znanje dokumentarnih dokaza.³⁰

II. Mjerodavno pravo

Izmjena spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter

10. Pravilo 65ter(E)(iii) propisuje da će tužilaštvo podnijeti spisak dokaznih predmeta koje namjerava da predloži u roku koji odredi pretpretresni sudija, a najmanje šest sedmica prije pretpretresne konferencije. Vijeće u okviru svojih inherentnih diskrecionih ovlaštenja u vođenju postupka može odobriti zahtjev za dodavanje i nakon isteka roka od šest sedmica prije pretpretresne konferencije, ako se uvjerilo da je to u interesu pravde.³¹

11. Pri primjeni tih ovlaštenja Vijeće ispituje da li je tužilaštvo iznijelo valjane razloge za svoj zahtjev i da li su dokazni predmeti čije se dodavanje traži relevantni i dovoljno značajni da

²⁶ Dopunski odgovor, par. 21.

²⁷ Pretres održan 13. januara 2011., T. 10070-10071.

²⁸ Replika na Dopunski odgovor, par. 2.

²⁹ Replika na Dopunski odgovor, par. 2.

³⁰ Replika na Dopunski odgovor, par. 3-7.

³¹ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.1, "Odluka po žalbama na Odluku o prihvatanju materijala u vezi s Borovčaninovim ispitivanjem", 14. decembar 2007. (dalje u tekstu: Odluka po žalbama u predmetu *Popović i drugi*), par. 37; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, "Odluka po Zahtevu tužilaštva za odobrenje da podnese peti dopunski spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter s Dodatkom A" (povjerljivo), 29. avgust 2008., par. 10; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, "Odluka po Trećem zahtjevu tužilaštva da se odobri izmjena spiska dokaznih predmeta tužilaštva prema pravilu 65ter", 23. april 2007., str. 3 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*).

bi to opravdalo naknadno dodavanje.³² Vijeće takođe može uzeti u obzir druge faktore koji govore u prilog ili protiv traženog dodavanja,³³ uključujući to da li su predloženi dokazi *prima facie* relevantni i imaju li dokaznu vrijednost za optužbe po kojima se optuženi tereti u Optužnici,³⁴ složenost predmeta, istrage koje su u toku i prevođenje dokumenata i drugih materijala.³⁵ Naposljetku, Vijeće mora pažljivo naći razvnotežu između eventualne izmjene spiska dokaznih predmeta tužilaštva i adekvatne zaštite prava optuženog,³⁶ tačnije, uvjeriti se da će izmjene spiska dokaznih predmeta u toj fazi postupka pružiti optuženom dovoljno obavještenje i da neće štetno djelovati na njegovu mogućnost da se pripremi za suđenje.³⁷

Formalno primanje na znanje na osnovu pravila 94(B)

12. Nedavno izmijenjeno pravilo 94(B) sada dopušta Vijeću samo da formalno primi na znanje autentičnost dokumentarnih dokaza prihvaćenih u ranijim postupcima. To znači da se ti dokumentarni dokazi formalnim primanjem na znanje više ne uvrštavaju u spis. Umjesto toga, pravilom 94(B) sada se stvara utemeljena pretpostavka da su dati dokumentarni dokazi autentični.

13. Vijeće je u Prvoj odluci, donijetoj prije izmjene, zaključilo da je "neophodno da se, prije nego što bude moglo formalno primiti na znanje bilo koji od njih, uvjeri u to da ne samo da je svaki od tih presretnutih razgovora uvršten u spis u prethodnom postupku, već i da je u dovoljnoj mjeri provjerena njegova vjerodostojnost i da je zaključeno da je pouzdan".³⁸

14. Iz samog teksta pravila 94(B) prije izmjene nije bilo jasno da li relevantnost i dokaznu vrijednost predloženih dokumentarnih dokaza treba utvrditi u vezi s novim postupkom i, ako treba, na koji način. Međutim, vijeća su ranije smatrala da strana koja podnosi zahtjev ima obavezu da jasno i precizno navede konkretne dijelove dokumenta za koje traži formalno

³² Odluka po žalbama u predmetu *Popović i drugi*, par. 37; *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, povjerljiva "Odluka po Zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter", 8. maj 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*), par. 6.

³³ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

³⁴ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*, str. 3; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, "Odluka po zahtjevima tužioca za odobrenje da izmijeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter" (povjerljivo), 6. decembar 2006., str. 7 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*).

³⁵ Odluka u predmetu *Popović i drugi*, str. 7.

³⁶ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

³⁷ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*, str. 3.

³⁸ Prva odluka, par. 11.

primanje na znanje i da pokaže njihovu posebnu relevantnost za novi postupak, odnosno pokaže da nemaju samo usputnu vezu s tim postupkom.³⁹

15. Međutim, s izmjenama je postalo jasno da se predloženi dokumentarni dokazi formalnim primanjem na znanje više ne prihvataju i da relevantnost i dokaznu vrijednost tih dokumentarnih dokaza treba utvrditi u odnosu na novi postupak. Stoga, nakon što je formalnim primanjem na znanje stvorena utemeljena pretpostavka da su dokumentarni dokazi autentični, strana koja podnosi zahtjev može date dokumentarne dokaze ponuditi ili putem svjedoka ili putem zahtjeva za prihvatanje bez posredstva svjedoka, pri čemu moraju biti ispunjeni uslovi propisani pravilom 89(C).

16. Jasno utvrđeni uslovi za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno nisu primjenjivi na formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza. Argument optuženog da bi trebala postojati veza između uslova za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno i dokumentarnih dokaza ni u kom slučaju ne proizlazi iz nedavne izmjene pravila 94(B).⁴⁰ Kako je navedeno u prethodnim paragrafima, za potrebe formalnog primanja na znanje Vijeće samo ocjenjuje da li je u dovoljnoj mjeri provjerena autentičnost datih dokumentarnih dokaza i da li su oni uvršteni u spis u prethodnim suđenjima, te da li su relevantni za tekući postupak. Stoga pitanje da li je jedna od strana u ranijem postupku uložila prigovor na prihvatanje datog dokumenta nije relevantna za zaključak da li je on na kraju prihvaćen. Pitanje da li je neki dokumentarni dokaz bio predmet žalbe ili preispitivanja u ranijim postupcima takođe je irelevantno za ocjenu da li je taj dokument na kraju prihvaćen.

17. Optuženi u Dopunskom odgovoru takođe tvrdi da pravilo 94(B) ne obuhvata snimke.⁴¹ Za razliku od optuženog, Vijeće smatra da je snimak presretnutog razgovora obuhvaćen pojmom "dokumentarni dokazi". U vezi s tim, Vijeće će samo da podsjeti na Prvu odluku, u kojoj je zaključilo da bi primjena pravila 94(B) na presretnute razgovore bila u interesu ekonomičnosti suđenja.⁴²

³⁹ *Tužilac protiv Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, "Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza na osnovu pravila 94(B)", 9. juli 2007. (dalje u tekstu: Odluka u prepretnom postupku u predmetu *Delić*), str. 3-4; Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 16.

⁴⁰ Vijeće konstatuje da ovaj argument ne ulazi u okvir pitanja na koje se odnosio poziv stranama za dostavljanje dodatne argumentacije.

⁴¹ Vijeće ponavlja da ovaj argument ne proizlazi iz nedavne izmjene tog pravila i stoga ne ulazi u okvir pitanja na koje se odnosio poziv stranama za dostavljanje dodatne argumentacije.

⁴² Prva odluka, par. 9.

Prihvatanje bez posredstva svjedoka

18. Dokazi mogu biti prihvaćeni bez posredstva svjedoka, ako je utvrđeno da ispunjavaju gorenavedene uslove iz pravila 89. Nakon što su uslovi propisani tim pravilom ispunjeni, Vijeće zadržava diskreciono pravo da dokaze prihvati ili ne prihvati, između ostalog i na osnovu pravila 89(D).⁴³

19. Vijeće takođe podsjeća na svoj "Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka", izdat 8. oktobra 2009. (dalje u tekstu: Nalog), u kojem u vezi s eventualnim zahtjevima za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka stoji:

strana koja zatraži prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka će: (i) dati kratak opis dokumenta za koji traži da bude uvršten u spis; (ii) jasno naznačiti relevantnost i dokaznu vrijednost svakog dokumenta; (iii) objasniti kako se taj dokument uklapa u tezu te strane, i (iv) navesti pokazatelje autentičnosti tog dokumenta.⁴⁴

III. Diskusija

20. Vijeće prije svega napominje da je dokument pod brojem 30789 na osnovu pravila 65ter unesen u sistem za elektronsko vođenje suđenja (dalje u tekstu: *e-court*) i da dokument pod brojem 30696 na osnovu pravila 65ter u *e-courtu* nema engleski prijevod. Vijeće stoga nije razmatralo te presretnute razgovore.

21. Nadalje, Vijeće napominje da je prigovor optuženog na prihvatanje predratnih presretnutih razgovora na osnovu pravila 95 odbacilo u svojoj "Odluci po Zahtjevu optuženog za izuzimanje presretnutih razgovora", donijetoj 30. septembra 2010. (dalje u tekstu: Odluka o presretnutim razgovorima), pa to ovdje neće ponavljati.

A. Dodavanje na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter

22. Tužilaštvo u Zahtjevu traži dodavanje dokumenta pod brojem 22998 na osnovu pravila 65ter na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter.⁴⁵ Optuženi se ne protivi tom zahtjevu.⁴⁶ Vijeće smatra da je taj dokument *prima facie* relevantan, da je tužilaštvo pokazalo valjane razloge za njegovo kasno dodavanje na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, da je optuženi o tome bio adekvatno obaviješten i da to kasno dodavanje neće štetno

⁴³ "Odluka po Prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka", 13. april 2010., par. 5 (citati izostavljeni).

⁴⁴ Nalog, Dodatak A, VII. dio, par. R.

⁴⁵ Zahtjev, par. 14.

⁴⁶ Odgovor, par. 1.

djelovati na njegovu mogućnost da se pripremi za suđenje. Vijeće stoga tužilaštvu odobrava dodavanje dokaznog predmeta pod brojem 22998 na osnovu pravila 65ter na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter.

B. Formalno primanje na znanje autentičnosti presretnutih razgovora

23. Kako je ranije napomenuto, prije nego što formalno primi na znanje autentičnost nekog dokumentarnog dokaza, Vijeće mora da se uvjeri da je dokument za koji se traži formalno primanje na znanje izveden kao dokaz u nekom drugom predmetu pred Međunarodnim sudom i da je u ranijim postupcima utvrđeno da je autentičan. Nakon što je razmotrilo presretnute razgovore koje je tužilaštvo navelo u Dodatku A Zahtjevu, kao i informacije koje su u njemu date u vezi s njihovim ranijim prihvatanjem, Vijeće donosi sljedeće zaključke.

24. Vijeće najprije konstatuje da dokumenti pod brojem 14041, 20288 i 22998 na osnovu pravila 65ter nisu presretnuti razgovori, nego izjave i tabele koje su u ranijim predmetima prihvaćene u svrhu utvrđivanja autentičnosti presretnutih razgovora. Vijeće smatra da je autentičnost dokaznih predmeta pod brojem 20288 i 22998 na osnovu pravila 65ter utvrđena u dovoljnoj mjeri i stoga će je formalno primiti na znanje. Vijeće se takođe uvjerilo da je u dovoljnoj mjeri utvrđena autentičnost dokaznog predmeta pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter. Međutim, Vijeće nije uvjerenjeno da dokazni predmet pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter predstavlja ispravljenu verziju tabele o kojoj se raspravljalo, i koja je na kraju prihvaćena, u predmetu *Milošević*.⁴⁷ U vezi s tim, Vijeće konstatuje da dokazni predmet pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter nosi datum 18. novembar 2003., a da je pitanje ispravaka u tabeli postavljeno na pretresu održanom 4. decembra 2003., više od dvije sedmice nakon datuma na tabeli. Vijeće stoga u ovoj fazi neće formalno primiti na znanje dokazni predmet pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter.

25. Kad je riječ o presretnutim razgovorima, Vijeće je uvjerenjeno da su sljedeći dokazni predmeti prihvaćeni u ranijim predmetima i da je njihova autentičnost u dovoljnoj mjeri utvrđena za potrebe formalnog primanje na znanje:

dokazni predmeti pod brojem na osnovu pravila 65ter 30020, 30022, 30088, 30200, 30216, 30335, 30695, 30700, 30704, 30814, 30833, 30857, 30770, 30701, 30046, 30203, 30219, 30230, 30627, 30631, 30635, 30666, 30674, 30679, 30691, 30724, 30726, 30730, 30736, 30739, 30746, 30752, 30753, 30762, 30772, 30777, 30785, 30795, 30817, 30828, 30831, 30740 i 30813.

⁴⁷ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, T. 30105-30106 (zatvorena sjednica) (4. decembar 2003.).

26. Što se tiče preostalih predloženih presretnutih razgovora, Vijeće prije svega nije uvjerenom da je za neke od njih u dovoljnoj mjeri utvrđeno da su prihvaćeni u ranijim predmetima. Radi se o dokaznim predmetima pod brojem na osnovu pravila 65ter 30656, 31679, 32498, 30206, 30215, 30651, 30658, 30705, 30517, 30581, 30589, 30628, 30836, 30841, 30061, 30692, 30384, 30387, 30409, 30424, 30501, 30516, 30655, 30197, 30228, 30267, 30436, 30611, 30638, 30340, 30689, 30745, 30815 i 30826.

27. U vezi s ostalim presretnutim razgovorima, tužilaštvo se pozvalo na dokazni predmet pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter i izjave ljudi koji nisu učestvovali u razgovorima niti su bili operateri za praćenje razgovora. Za ove presretnute razgovore Vijeće nije uvjerenom da je u dovoljnoj mjeri utvrđena njihova autentičnost. Vijeće podsjeća na svoj raniji zaključak u vezi s dokaznim predmetom pod brojem 14041 na osnovu pravila 65ter. S obzirom na to, tužilaštvo se ne može pozvati samo na tu tabelu kao jedino sredstvo za potvrđivanje autentičnosti predloženih presretnutih razgovora. Nadalje, Vijeće podsjeća na Prvu odluku, u kojoj je zaključilo da "presretnuti razgovori spadaju u posebnu kategoriju dokaza", čija se autentičnost i pouzdanost "utvrđuje [...] daljnjim dokazima putem saslušavanja relevantnih operatera koji su vršili presretanje ili sâmihi učesnika presretnutih razgovora".⁴⁸ Stoga izjave osoba koje niti su učestvovali u razgovorima niti su bile operateri za praćenje razgovora nisu dovoljne za potrebe utvrđivanja autentičnosti presretnutih razgovora. Vijeće se stoga nije uvjerilo da je u dovoljnoj mjeri utvrđena autentičnost presretnutih razgovora

pod brojem na osnovu pravila 65ter 30202, 30212, 31680,⁴⁹ 30063, 30124, 30205, 30208, 30211, 30214, 30217, 30220, 30224, 30423, 30441, 30595, 30604, 30660, 30671, 30677, 30698, 30702, 30703, 30712, 30720, 30723, 30738,⁵⁰ 30756, 30766, 30767, 30773, 30779, 30780, 30793, 30796, 30800, 30810, 30811, 30822, 30823, 30894, 31614, 30709, 32616, 30650 i 30865.

C. Prihvatanje presretnutih razgovora

Prihvatanje presretnutih razgovora bez posredstva svjedoka

28. Kao što bi učinilo za svaki dokument za koji se traži prihvatanje bez posredstva svjedoka, Vijeće je za svaki presretnuti razgovor čija je autentičnost predmet zahtjeva za formalno primanje na znanje pažljivo razmotrilo da li je relevantan i ima li dokaznu vrijednost, kao i da li je tužilaštvo na zadovoljavajući način objasnilo na koji se način uklapa u njegovu tezu. Vijeće se

⁴⁸ Prva odluka, par. 9.

⁴⁹ Učesnici u ovom presretnutom razgovoru koje je svjedok KDZ145 identifikovao u dokaznom predmetu pod brojem 22998 na osnovu pravila 65ter nisu isti kao učesnici navedeni u samom presretnutom razgovoru.

uvjerilo da su ti kriteriji zadovoljeni za dokazne predmete pod brojem na osnovu pravila 65ter 20288, 22998, 30230, 30704, 30770, 30046, 30203, 30219, 30627, 30674, 30679, 30691, 30724, 30730, 30739, 30752, 30753, 30762, 30777, 30785, 30817, 30828, 30831, 30740 i 30813.

29. Međutim, Vijeće nije uvjereno da su spomenuti kriteriji zadovoljeni za jedan dio predloženih presretnutih razgovora. Prvo, Vijeće nije uvjereno da je utvrđena relevantnost presretnutih razgovora pod brojem na osnovu pravila 65ter 30022, 30200, 30700, 30833, 30857, 30701, 30631 i 30635. Dokazni predmet pod brojem 30022 na osnovu pravila 65ter samo je usputno povezan s pitanjem mogućnosti optuženog da imenuje kadrove u Ministarstvu unutrašnjih poslova prije perioda na koji se odnosi Optužnica. Dokazni predmet pod brojem 30200 na osnovu pravila 65ter se, generalno govoreći, odnosi na hapšenje Milana Martića. Dokazni predmet pod brojem 30700 na osnovu pravila 65ter je razgovor Neđeljka Prstojevića i nepoznatog muškarca koji se djelimično odnosi na situaciju oko Sarajeva i čija relevantnost nije jasna iz samog presretnutog razgovora. Budući da je u ovom predmetu predviđeno Prstojevićevo svjedočenje, Vijeće smatra da bi bilo bolje da se ovaj presretnuti razgovor ponudi na prihvatanje putem svjedočenja uživo tog svjedoka kako bi tužilaštvo moglo bolje da objasni zbog čega je on relevantan za njegovu tezu. Dokazni predmet pod brojem 30833 na osnovu pravila 65ter predstavlja opštu razmjenu informacija između Momčila Krajišnika i druga dva učesnika. Dokazni predmet pod brojem 30857 na osnovu pravila 65ter je presretnuti razgovor na 23 stranice, u kojem učesnici najvećim dijelom govore o opštim temama. Dokazni predmet pod brojem 30701 na osnovu pravila 65ter je opšti razgovor. Što se tiče dokaznog predmeta pod brojem 30631 na osnovu pravila 65ter, Vijeće nije uvjereno da je tužilaštvo pokazalo na koji se način činjenica da je Rajko Đukić bio zadužen za barikade uklapa u njegovu tezu. Dokazni predmet pod brojem 30635 na osnovu pravila 65ter je razgovor u kojem Jovan Tintor govori o mogućnosti rata. Drugo, Vijeće nije uvjereno da je u dovoljnoj mjeri utvrđena dokazna vrijednost presretnutih razgovora pod brojem 30736, 30772 i 30695 na osnovu pravila 65ter, zbog toga što oni nisu jasni i ne mogu se samostalno razumjeti.

Prihvatanje presretnutih razgovora prethodno označenih u svrhu identifikacije u ovom predmetu

30. O jednom dijelu presretnutih razgovora navedenih u Dodatku A Zahtjevu ranije se diskutovalo u sudnici sa svjedocima u ovom predmetu i ti razgovori su označeni u svrhu identifikacije, dok se ne predoče dodatni dokazi o njihovoj autentičnosti. Pošto je gore, u paragrafu 25, zaključilo da je autentičnost tih dokaznih predmeta utvrđena u dovoljnoj mjeri, Vijeće će prihvatiti te presretnute razgovore, to jest, dokazne predmete pod brojem na osnovu

⁵⁰ Svjedok KDZ145 u dokaznom predmetu pod brojem 22998 na osnovu pravila 65ter napominje da ne može sa

pravila 65ter 30020 (MFI D357), 30088 (MFI D364), 30216 (MFI D365), 30335 (MFI D279), 30814 (MFI P1519), 30666 (MFI P1109), 30726 (MFI P1515), 30746 (MFI P1086) i 30795 (MFI P1517).

IV. Dispozitiv

31. Shodno navedenom, Pretresno vijeće, na osnovu pravila 89 i 94(B) Pravilnika, ovime djelimično **ODOBRAVA** Zahtjev i Dopunski podnesak i **ODLUČUJE** da:

- 1) odobri tužilaštvu dodavanje dokumenta pod brojem 22998 na osnovu pravila 65ter na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter;
- 2) formalno primi na znanje autentičnost dokumenata pod brojem na osnovu pravila 65ter 20288, 22998, 30020, 30022, 30088, 30200, 30216, 30335, 30695, 30700, 30704, 30814, 30833, 30857, 30770, 30701, 30046, 30203, 30219, 30230, 30627, 30631, 30635, 30666, 30674, 30679, 30691, 30724, 30726, 30730, 30736, 30739, 30746, 30752, 30753, 30762, 30772, 30777, 30785, 30795, 30817, 30828, 30831, 30740 i 30813;
- 3) uvrsti u spis dokumente pod brojem na osnovu pravila 65ter 20288, 22998, 30020 (MFI D357), 30088 (MFI D364), 30216 (MFI D365), 30230, 30335 (MFI D279), 30814 (MFI P1519), 30666 (MFI P1109), 30726 (MFI P1515), 30746 (MFI P1086), 30795 (MFI P1517), 30704, 30770, 30046, 30203, 30219, 30627, 30674, 30679, 30691, 30724, 30730, 30739, 30752, 30753, 30762, 30777, 30785, 30817, 30828, 30831, 30740, 30813 i traži od Sekretarijata da svakom od tih dokumenata dodijeli broj dokaznog predmeta.

32. Vijeće **ODBIJA** preostali dio Zahtjeva.

sigurnošću da prepozna učesnike u tom razgovoru.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 4. februara 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]